

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral.-2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

Administrador: Juan Riutort.)

LA LAURORA

A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N. Ernest Frau, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

¿Causa qui no se fan ses paus?

Sembla que és causa Inglaterra. Així venenja dir ho certs periòdics italians que han moguda gran pavorera a favor de la pau.

Es corresponsal que *Le Temps* de París té a Roma, diu: «Seria per demés amagar-ho. Actualment se referma a Italia una campanya neutralista, que no ofereix perill; e'hu vui fer constar. I es remei més eficaç per despujar-la de tota influencia xereca, consisteix en no amagar-la ni un dia pus. Vetassí lo que sostenen aqueis neutralistes: Alemania ha volgut alcansar es predomini d'Europa; però no l'ha alcansat i se troba debilitada i estreta d'ets enemics que l'envolten. Ja no hi ha que tenir por, per lo tant, de ses ambicions imperials, i és precis firmar amb aqueixa nació una pau honrosa. Si, és inútil allargar aquesta grossa mortandat que mos fa sa guerra i que sols favoreix ambicions de mala rel. S'inimic de s'humanitat no és avui En Guillem II, que lamenta tal conflicte, sino Lloyd George (Ministre de la guerra anglès), que vol allargar sa guerra fins que haja aniquilats i esbenats ets Imperis Centrals. Si arribava tal extrem, tammateix aqueis Imperis més tart pendrien sa revenja. No, no hi ha que aniquilar ni esbenar negú. Que s'acab sa guerra i se tornin fer amigues ses nacions i se donin sa mà i cadascú cap a ca-seua.»

Fa uns quants dies que es marquès Felip Crispolti publicà dalt *Il Corriere d'Italia* un article que reprovava sa guerra d'expiació que Mr. Lloyd George proclama contra Alemania.

«Aqueixa guerra, deia Crispolti, no s'hauria de porer fer»; i troba aqueix marquès que hi ha que acceptar sa pau que Alemania ofereix per boca del Canciller d'Alemania Bethmann Hollweg dins el Reichstag, ara fa poc; i que pareix que es geni des mal, de sa guerra i de s'imperialisme és passat de Bethmann Hollweg a Mr. Lloyd George.

Es dia següent es director des mateix *Corriere d'Italia* repetia es mateix concepte, lo qual demostra que això obeeix a un programa. «Així deia, ja que Alemania se manifesta favorable a acabar sa guerra, acabem-la; i, si deixam de conseguir cap ideal italià, paciència. Sa guerra se considera un crim, una bogeria. Suprimim-la idò, fins allà on poguem.»

L'Osservatore Romano acusa es periòdics intervencionistes de fomentar s'inconciencia des populatge i es seu director diu a *La Tribuna* d'allà: «*La Tribuna* exaltava ahir sa seua fórmula de pau com si sa guerra hagués de consistir en s'aniquilament des contraris i no just en so restabliment de s'equilibri alterat. Aqueis periòdics que pretenen influir en tot, fins en so ploure i es bon temps, proclamen sa necessitat de destruir s'imperialisme i apellen a s'imperialisme mateix per sortir-ne amb la seua. ¿A on és es seny ni es judici més rudimentari? Ademés, alguns periòdics pretenen reforsar es seu imperialisme amb sos interessos i aspiracions de nacionalitats diverses, i per emblanquinar el públic ignorant, parlen d'imperialisme llatí de pura sanc. Després d'aqueixa irònica al·lusió an es drets de ses nacionalitats, *L'Osservatore Romano* reforsa sa seua tesi amb l'autoritat del Papa i acaba així: «De la pau que el Vicari de Crist invoca i predica no resulten esclafaments ni en-

grunaments de negú, que serien causa de futures guerres. *La Tribuna* i companyia no tenen en compte s'experiencia històrica que fets vint voltes seculars confirmen i consoliden; i dalt es fonament de la seua ignorancia aisen s'imperialisme d'ets aniquilaments per alliberar l'Europa dels imperialismes. Fora de s'imperi rigurós de sa justicia cristiana, qualsevol altra imperialisme és error, barbarie i causa de perturbacions socials, és a dir, injusticia que s'és mester combatre a tota ultransa i sensa treva.»

Això que diu *L'Osservatore Romano* i aqueis altres periòdics italians, e'hu dicta sa sana raó, i tota persona de seny e'hu ha de regonéixer. ¿Deu fassa que s'estenga dins Italia i fora d'Italia aqueixa manera de veure ses coses i que s'extenga precisament dins ses nacions en guerra, que és allà on interessa més que la gent se'n conveni a fi de que s'alsi de tot arreu un crit formidable a favor de sa pau, que obligui es governants de totes aquelles nacions a escoltar-ho i a sometre-se an es dictats de sa raó, que condemna i re de-condamna s'actual estat de guerra mundial, que és s'afrenta més grossa que mai se fos vista per sa civilització humana.

Un llibre que molts

haurien de tenir.

Es un que se diu *Eucologi de Difunts*, que es nostro bon amic de Barcelona Mn. Frederic Clascar acaba de publicar, de tamany mitjancer, ben encuadernat, bon paper, lletra ben llampant, ben garrida: vaja! un llibre que fa lletgiguera. ¿de que és aqueix llibre? E. hu diuben clar es títol: és tot s'*Ofici de Difunts* en llatí i en català ben rimat. Comensap'es *Traspàs de l'ànima* amb *L'Oraçió de la mort i L'honra a les des pulles* o cadàver. Venen llavò ses *Vespres de mort*, i davant cada salm va una explicacioneta des sentit i significansa d'aquell salmper que es lector se'n pugafér bé càrrec i el puga ensaborir a luf. Es salm va a dues columnes: una en llatí i just devora s'altra columna en català. Llavò venen ses *Matines de mort* amb s'*Invitatori*, ses nou *antifones*, nou *salmes*, nou *resposos* i ses nou *llissons* i ses especials del *Dia dels Morts*, tot això en llatí i en català, però bon català. Després hi ha ses *Laudes*, també en ses dues llengos, i llavò totes ses *Misses de Mort*, això és, s'*ofici* que canten *es dia de sa mort* o *còs present*, es que canten *es Dia dels Morts*, es que canten quant fa un any de sa mort o *aniversari*, i llavò sa *missa de mort quotidiana*, sa que diuen ordinariament quant no és *funeral*. Venen llavò totes ses oracions que diu l'Esglesia p'es morts, es *ceremonial* d'ets *Aubats*, o *enterros d'infants*, allò que canten quant duen es *còs mort a l'esglesia* i s'*enterro*. També hi ha sa *missa d'ngels* p'ets *Aubats*, sa *benedicció* des cementeris quant la fa el Bisbe i quant és un Delegat del Bisbe, sa cerimonia de reconciliar un cementeri si per desgracia l'han profanat. Hi ha igualment *les cinc absoltes* de les *Exequies solemnes*, el tò de ses *Llissons de mort*, es *to ferial* de ses oracions i es *Sanctus* de sa *Missa d'Angels*.— Vaja! an aqueix llibret hi és tot lo referent a morts, tot en llatí i llavò en ca-

talà, clar i llampant, tot ben esmenusat i espinzellat. De manera que amb aquest llibre un s'en pot anar a l'esglesia a un *ofici de mort*, a una *missa de negre* qualsevol, i pot seguir tot lo que que allà fan i diuen, tenint a la vista totes ses paraules que diu el sacerdot celebrant i el chor, i no paraules fosques ni embuiades, sino ben explicades i comentades sabiament, devotament, a fi de que qualsevol se'n pugafér càrrec i ensaborir-les a acaba set. I com es llibre és d'un tamany molt present, ben encuadernat de tela vermeienca tirant a fosc, amb so lllom vermei encès i an es cantell es títol daurat i un floquet de seda per registre, sa senyoreta més empiulada el se'n pot dur a l'esglesia sensa fer cap mal paper, per prim siula que sia. Sobre tot, si el comprau an aqueix llibre, vos dic per cosa certa que hi xalareu i hi apendreu moltes de coses bones i vos avesareu a resar amb més devoció p'es morts, cosa que mos és tan necessària i tan necessària, perque tots en tenim de morts que esperen dins el Purgatori ses nostres oracions per sortir-ne. ¡Ai de noltros si no som devots de ses ànimes del Purgatori! ¡Ai de noltros si no oferim molts de sufragis a ses ànimes del Purgatori per ajudar-les a sortir d'aquelles penes! Si noltros ara no tenim misericordia d'aquelles ànimes, vendrà dia que es qui haurem deixats an aqueix mon, tampoc no se compatiran de noltros. De manera que vos convé a caramull lletgir sovint aqueix llibret de Mn. Clascar per apendre de pregar amb gran fervor p'es morts, per les santes ànimes del Purgatori.

An es Mussolet de

La Vanguardia Balear.

Mos n'és sortit un dalt aqueix paper de D. Jeroni Massanet cercant-nos ses pessigoies i tractant-mos de caps-closos perque diguèrem que no estàvem conformes amb aqueix senyor sobre allò d'ets inspectors d'Hisenda. Com se veu per sa xètxera que mos etziba que és un *mussolet* mal surat i ple de llemes, el deixarem cantar tot sol, mentres no diga coses de més sustancia. Ara per ara no paga es tir, i no volem tudar ses municions.

A un tal p'or qual de

s'«Obreretxo Balear.»

Mos ne surt un dissapte passat dalt es paperingo social'istetxo, enflocant-mos un enfilai de bajanades, i mos demana que li demostrem que hi ha cel, purgatori i infern, perque diu que no hu creu que n'hi haja. Noltros li diguèrem, setmanes enrera, que tots es pobles de la terra i de tots es sigles han cregut que hi ha aqueis tres llocs de l'altra vida; i que, es qui no hu creuen, són molt pocs, tan pocs que mai han pogut formar ni un mal llogaret; són monstruosidats, anormalitats de s'orde natural que es mateix orde natural rebutja. ¿Que li demostrem an aqueix pobre errat de comptes que hi ha cel, purgatori i infern? No mos ha de costar gaire demostrar-le hi. D'arribar le -hi aficar dins sa closca sí que no'm

responem, perque mos sembla que la té ben gruixada. Per fer-li tal demostració, primer mos ha de dir ell si creu que hi ha un Deu, si admet s'existencia de Deu. Que parli ell sobre això, i llavò parlarem noltros.

Situació econòmica de França.

Amb tant de temps de guerra no pot esser gaire bona sa situació econòmica França. Es mallorquins que hi tenen interessos i que hi caplleven per guanyar s'hi la vida i fer-hi diners amb diferents merques, en conten coses ben eloquents que demostren a les clares sa fretura que passen es francesos per molts de caires i sa ruina feresta que amenassa sa nació.

Es darrer *emprèstit* o manlleu que es Govern ha fet, per més que es periòdics francesos han dit que és anat en popa, sembla que ha deixat molt que desitjar. Son molts es francesos que no se fien de sa sort de França, que menen molta de por q.e tot no fassa ui, i per això molts que tenen diners no les han volguts arriscar an aquest *emprèstit*. Lo de sempre: es qui ha donat es cap davant en materia d'abnegació, desinterés i patriotisme, és estat es Clero, la Esglesia. Es Clero, tan perseguit, petxucat i botxinexat en tots conceptes per part des governants, és estat es qui ha respost millor a sa crida que feu s'Estat per que li deixin diners per salvar sa nació. Així ho ha regonegut dins ses Corts i ho ha proclamat es mateix Ministre d'Hisenda, Mr. Ribot, fent un gran elogi des Clero per aquest motiu i que li ha valgudes censures de sa carronyeria anti-clerical més exaltada, des menja-capellans més barbatxos.

De que a França hi ha molta de gent que no se fia gota de sa situació i crèdit de s'Estat, ho indica ben clar es diari *L'Echo de Paris*, que aqueis dies passats ratxava ses espases centra «es petits capitalistes» que «no volen baratar s'or amb paper», dient que son qualche cosa més que «avars». Diu també que «hi ha gent prudent que desconfien des valor que es *billets de banc* i «paper de s'Estat francès» «tendràn després de sa guerra». I los diu *L'Echo* an aqueis tals que s'enganen si creuen que ells se puguen salvar si sa nació se'n va a fons.

Aqueis tals lo que deuen dir: ¡Salvem lo que poguem! I noltros trobam que no van gaire descaminats.

Diu ademés *L'Echo*: «Es mateix estol que trafega tant i tant en perjudici de França i que ha feta la guerra a s'*emprèstit* i contra conrar ses terres, també en fa per que la gent no entrec s'or a s'Estat». «Aquesta gent escampa per tot arreu s'inquietut i un monstruos sofisma o raó falsa, dient:—S'or que donau a s'Estat, serveix per allargar sa guerra, i per lo mateix per allargar es perill de mort p'es vostros fiis. Aqueixa gent la trobam per tot allà on porren fer mal a França i retrassar sa victori.»

Quant un periòdic francès formal, com ho és *L'Echo de Paris* escriu aqueixes coses, és que sa nació no se troba bé, tot hi balderetja i s'arròs hi va a grumaios. Pobre França!

¿Qui és més amic d'Espanya.

Inglaterra i França, des que esclatà la guerra, no han deixat passar pas mercaderia d'Espanya cap a Alemanya. Amb so mateix dret que Inglaterra i França han fet això, Alemanya poria aturar que anàs cap mercaderia espanyola a França i a Inglaterra; poria aturar això, no per terra, sino per mar, aturant amb sos submarins que ses nostres naus passassen cap an aqueixes nacions.

Si Alemanya hagués fet això, ja serien estats de sentir els nostres aliadofils! Haurien dit que Alemanya perjudicava Espanya vergonyosament i que pertocava declarar-li la guerra. Alemanya no na ier res d'això; qui hu ha fet és Inglaterra, es França, i es nostros aliadofils e'hu han trobat sa cosa més natural del mon i sa més posada en raó. Ets aliadofils són així: per ells Inglaterra ni França no fan res esguerrat ni injust. Si Espanya en surt perjudicada, paciència! i alerta a badar boca! —¿A on és sa llògica i es patriotisme d'ets aliadofils? Noltros no hu sabem qui hu capiga, que als es diu:

ENTREVERSOS

DE

L'Amo'n Llorens Caldentey

VI.

Una pobre viuda.

No ha mester ram lo bon vi, deien altre temps; i com a Ca'n Aulesa no en venien, sino que en regalaven a balquena de bon vi de caritat, es vi millor de tots, vetaquí com sempre tenia molta pressa es seu *celler inagotable*, encara que no hi hagués ram posat.

Un dels estats més crítics d'aquesta vall de llàgrimes és s'estat d'una viuda pobre, amb infants que li demanen pa i no'n té a voler per donar-los-ne. Aqueix rics que, en lloc d'administrar bé la seua hizenda que s'únic Senyor, que és Deu, ha posada en ses seues mans, i no fan altra cosa que fondre-ia, tudant es diners, que caurien tan bé an es pobres, fent raig i roi en bauxes, en teatres, en deveriments taliquins, fent sa vida del canot en tota casta de vicis i bestieses, *com es cavalls i es muls, que no tenen enteniment*;—aqueix haurien de presenciar qualque escena de familia pobre, que sent tocar mig dia i encara no sab de ha que de dinar, o *la queda* i no tenen res de que sopar. Aqueix senyors, fills de sa societat moderna, avesats a—cor que vols, cor que desitges—, que no saben lo que és sufrir, haurien d'entrar dins qualque casa de portalet baix i veurien en que consisteix sa vida real i positiva, i quant lluny està aquesta de sa que ells somfen o han vista descrita dins les novel·les de mala rel que lletgeixen de dia i de nit.

L'amo'n Llorens Caldentey coneixia de prop sa prosa de la vida i per això tenia es cor tan gran i generós. Escoltau aquest cas que mos contà, fa poc una viuda pobre vergonyant, carregada d'infants i de miseria, que, apesat de ser senzillísim, no pot manco d'enternir es cor a qualsevol que no'l tinga de pedra. Així mos ho contà ella mateixa.

—«¡Oh l'amo'n Llorens! Era s'homo millor, no sols de Manacor, sino de tota Mallorca, i tal vegada de tot lo món. Moltíssimes vegades jo anava a ca-seua; i, quant passava es portal, sa cara em queia d'empegueïda. Encara que deia *Ave-Maria-Puríssima!* baixat, quell sant homo ja'm coneixia i tot d'una sortia dins la casa i amb mel a sa boca en demanava:

—¿Que volieu, mestressa?

—Venia, deia jo, a veure si'm farieu un poc de caritat per amor de Deu, l'amo'n Llorens.

I ell entrava dins una cambra o menjador de man dreta, agafava una senaia i hi posava un pa sencer, un parei d'aumuts de llegum i ell mateix me posava sa senaia demunt es cap. Com moltes de vegades hi havia gent, ell feia tot lo possible per que no vessen allò que'm donava; i jo que a causa de s'empegueïment cercava sa part més fosca, i m'arreconava tot quant poria per que no'm coneguessen i ben petit li deia:

—¡Ai l'amo'n Llorenset! Per amor de Deu sia! jo no sé com vos he de pagar tants i tants de favors com mè feis!

—Siau bona cristiana i comanau-me a Deu! deia ell, i pensau a tornar-me sa senaia.

I era per tornar la-me omplir quant tendria altra volta necesidat. Moltíssimes vegades hi vaig anar per demanar-li almoïna, i mai per mai me va dir: «Mestressa, no vengueu tant! no sieu tan pesada!» I aquesta generosidat que tenia amo mi, se cert que també la tenia amb moltes d'altres persones.... ¡Ai amb e quina devoció el comàn a Deu! sobre tot ara que s'és mort. A pesar que crec cert que és an el cel; per que si ell no hi és, no sé qui hi ha d'anar».

Efectivament, estam ben convinçuts de que aquesta viuda té raó, i que l'amo'n Llorens segurament és an el cel i que allà gaudeix d'una gran gloria, per que sa seua caritat era extraordinaria amb tota classe de persones i principalment amb sos pobres vergonyants.

En certa ocasió va sebre que a una casa hi havia uns quants malalts, i eren tan miserables que un d'aqueix havia de jeure en terra. L'amo'n Llorens ho sabé i los envià un botell nou amb una malfaga i dos llopsols.

Un pare tenia quatre infants que li demanaven pa, i tanta era sa seua miseria que no les ne poria donar. Un vespre va a Ca'n Aulesa i demana qualque cosa per amor de Deu a l'amo'n Llorens; aquest li dona un pa sencer per socórrer aquella necesidat; però duptant si aquell pobre l'enganava o exagerava, li pitja derrerera; i apenes aquell pare era entrat dins sa seua casa com aquells quatre infants, veient aquell pa, obriren sa seua boca afamegada i tots a la una exclamaren: *¡Mun pare, donau-me'n a mil!* —¡No! a mi, mun pare! deia s'altre i s'altre i s'altre. Callau, fills meus, que n'hi haurà per tots! diu aquell malanat, i ja és partit a fer llesques. I l'amo'n Llorens, quant sentí de demunt es portal aquella llastimosa piuladissa, que pareixia un niu d'aqueix aucellons que encara tot es boca, toca, entra i diu an aquell pobret.

—Mirau! demà vespre fareu el favor de venir a ca-nostre amb un sac i vos ne dureu una cortera de blat.

I així hu va fer aquest pare, que romangué agraïdíssim a l'amo'n Llorens.

¡Oh quanta d'almoïna feu aquest insigne manacorí durant la seua llarga vida! En parlaràn molts d'anys es seus companys de Conferencia de Sant Vicens de Paul, s'Hospici i ses Monges de la Caritat. I lo millor que sempre amb s'almoïna material solfa mesclar s'almoïna espiritual, que encara val moltíssim més.

Per això segurament ja li ha donada una gran recompensa an el cel. Aquell que mos ha de judicar a tots, *los vius i los morts*, i ha de donar a cada qual es premi segons ses obres; i per esperar-mos a fer bé, deixà escrit:

«Tot lo que fareu a qualsevol d'aqueix pobrets que creuen en mi, a mi m'ho fareu».

J. P.

S'Embaixador del Japó devant el Papa

Dia 15 d'octubre s'Embaixador del Japó devant la Santa Seu tengué s'honra de que el Papa el rebés en audiència solemne. Vestit de gran gala, se presentà an el Vaticà; un Monseñor el va rebre a sa *sala des tapisos* i l'introduí dins sa *Sala des Tronos* on se trobà devant el Papa, enrevoltat de sa seua noble Cort. S'hi acostà l'Embaixador, endressant un bell parlament a Sa Santetat el Sum Pontific, a qui entrega una carta autógrafa del Mikado (l'Emperador japonés), contestació a sa que el Papa li envià en motiu de sa seua pujada an es Trono Imperial per mort de son pare. El Papa parlà amabilíssimament una estona amb l'Embaixador comanant-li que fes avinent a Sa Majestat Imperial lo molt que Ell li agraija l'atenció que li havia tenguda contestant-li a tal carta. El Sant Pare llavò li concedí sa Gran Creu de l'Orde de St. Gregori Magne i li entregà ses insignies, totes d'or, i sa medalla d'or des segon any des seu Pontificat. S'Embaixador se despedí del Papa amb tota sa cortesia del món i s'aturà a saludar Sa Eminencia el Cardenal Secretari d'Estat, que tot seguit li tornà sa visita.

¡Quina casta de gent!

Sa masoneria italiana en fa de les seues contra l'Esglesia, contra el Papa, contra es catòlics. S'altre dia s'aplegaren una partida de masonots a Cremona per glorificar un tal Batisti, que ets austriacs assoliren i el condemnaren a mort per haver fetes armes contra Austria, i morí impenitent. Idó allà una partida d'oradors, entre altres, es Ministre *Bissolati*, assistint-hi un altre Ministre, se desfermà contra es catòlics, contra sa Relligió, contra el Papa, presentant-los come venuts a Austria, i comparant aquell Batisti amb el Bon Jesús.

¡Així estàn ses coses a Italia! ¡Un Ministre de la Corona s'atansa a dir aqueixes coses publicament! A dir ver, no hu compremem. Quant a França es Ministres guarden actualment certes formes de respecte a la Relligió i a l'Esglesia, és molt estrany que a Italia tot un Ministre descapdell d'aquesta manera contra tot lo que més estimen i veneren s'immensa majoria d'italians.

Es diari de Madrid *La Acción* dia 20 digué que aqueixa lluita relligiosa pot comprometre es Trono d'Italia i sa mateixa unitat de sa nació, i fa avinent que ses llogies masoniques han errat es camí de tot si pensen porer capdellar sa grandiosa forsa espiritual que mil·lions de catòlics hauràn d'oposar de tots es punts de la terra. Aquell mateix dia el *El Debate*, també de Madrid, publicà un manifest molt calent i afuat de *L'Unió Popular Italiana* contra sa Masoneria. S'altre d'ari madrileny *El Siglo Futuro* posà un article flametjant contra aqueixa campanya indigna de sa masoneria italiana, protestant-ne i fent càrrecs gravíssims an es Govern d'Italia per que no fa costat an el Papa ni a l'Esglesia, que amb això de la guerra observen una conducta heròica, fent tot quant poren i saben a favor d'Italia i de tota l'humanitat.

S'avens de francesos i inglesos.

No fa gaire que En Gustau Hervé dalt es seu diari *La Victoire* conta que cert personatge, referint-se a sa presa de Douaumont i Vaux p'es francesos, li digué: —Bono! hem avensats dos o tres kilometres; però ¿i què? A Verdun passa lo mateix que an elSomme. Sa-

bem quants d'homos hi han perduts ets inglesos: devers 440.000 entre morts, ferits, presoners i desapareguts. Suposem que noltros n'hi hem perduts altres tants. Per anar més a lo segur, posem que només n'hem perduts 200.000 entre morts, ferits o desapareguts. Posem idó 640.000 homos que ha costat a França i Inglaterra es sis kilometres que han avensats an el Somme contra ets alemanys; de manera que els e surt a cent mil homos per kilometre. Però com es front franco-ingles encara és 250 kilòmetres lluny d'Alemania, se necessitaràn 250 vegades cent mil homos, això és, vint i cinc milions d'homos per tirar ets Alemanys dins Alemania. I fent sa via que han feta ara francesos i inglesos per fer recular ets alemanys, sis kilometres en quatre mesos, haurien mester tretze anys per arribar a Alemania. I son faves contades això que digué aqueix personatge a N'Hervé. ¡Deu se'n apiat de ses nacions en guerra! Amen.

Trinxeres ben... especials.

Es diari de Paris *Le Figaro*, digué no fa gaire: «Sabem que a l'hora d'ara se fan trinxeres a retaguardia, ben lluny del front. Devant s'amenassa l'una possible requisita de patates per part des Govern i de que aquest los pos preu, sa gent de certes comarques des centre de Fransa se dediquen a obrir mines ben fondes que forren de planxes metàl·liques, i llavò hi amaguen allò que han cullit p'es camps. — Així, diuen aqueixa gent, en tendrem per menjar i per vendre an es preu que mos convenga.»

Le Figaro demana an ets Ajuntaments que los vagen l'ui al bou an es qui fan això per evitar que se puguen omplir sa bossa a costes i despres des malanats que han de menjar comprant es queviures.

Es curiós i interesant aqueix article que es nostro confrare de Figures *La Veu de l'Empuedà* ha publicat aqueix dies. Diu així:

El ressorgiment de Polonia

«Polonia, l'heròic i infortunat poble, torna a recobrar la seva plenitud d'algun temps, entremig del devassall de sang i el tronar dels canons que semblen senyalar per ell tal vegada la lliberació definitiva.

«El ressorgiment de Polonia haurà sigut portat per la mateixa entre'ls que d'ella n'havien fet trossos per satisfacer llur concupiscencia i així veiem marcar-se els límits de la primera nació, que entre els estats en guerra, marca el lloc defintiu que ocuparà en el futur mapa d'Europa.

«Cal recordar la Polonia d'abans del sigle XVII composta per habitants de diverses nacionalitats, alemanys, polacs, lituans, russos, ademés de la raça jueua, formant un totals 15 mil·lions, i cal pensar en la desmenbració en que les nacions, enemigues avui, varen posar-se d'acord per abatre al poble infeliç, que la naturelesa havia posat entre les urpes codicioses dels que l'envoltaven i era en 1772-75 que Austria s'apoderava de la part de Zips i la Prussia es quedava amb la part de la Russia polaca, menys Dantzic i Thorn (900.000 habitants) i Russia per no ser diferent dels altres, de la part al Est del Drina i Dnieper o sigui aproximadament la meitat de l'anomenada Russia blanca (unes 1.600.000 ànimes).

«Prou va esforçar-se Polonia per a evitar mals pitjors, més les seves enemigues Russia i Prussia, mitjantsant el tractat de 1793: s'apoderaven de nous territoris, quedant-se la primera part de

Lituania unes 3.000 llegues quadrades, i Prússia amo Dantzig, Thorn i a gran Polònia amb unes 2.000 llegues.

«Els afligits polacs, ferits en lo més pregón de la seva ànima, varen alçar-se en armes contra els seus butxins, mes poc podien les seves forces, per molt empapades de patriotisme que estiguessin, per contestar a l'afront moral i al usurpament de les seves terres que havien portat a cap contra d'ella aquelles nacions veïnes, sense altra raó que la força bruta; i així Polònia rebia com a càstic del seu crit de llibertat l'última espoliació que gairebé deixava sense personalitat el poble desgraciat. El 25 d'Octubre de 1795 la Prússia s'anexionava Varsovia i la part Oest del Palatinat de Cracòvia; Àustria obtenia Cracòvia, Sandomiz, Lublin i una part de Nazòvia; i Rússia es quedava tota la Lituània i els demés països russos fins el Niemen i el Bug. Un mes després d'aquest repartiment, aniversari de la coronació del rei Estanislau, abdicava aquest monarca desgraciat acceptant una pensió o una almona de 200.000 ducats.

«A principis del segle passat, Napoleó, al qual varen ajudar molt els polonesos per a la seva entrada triomfal a Varsovia, va fer-los esperar amb el restabliment de la patria, més, encara que això ho pensés de bona fé, al canviar l'estrella del gran Emperador, els russos entraren novament a Varsovia i els pobres polonesos es replegaven a plorar la continuació de les desventures de la seva patria.

«Després del Congrés de Viena varen constituir-se la Polònia austríaca, la Polònia prússia i la Polònia russa, mes una Polònia independent o la república de Cracòvia.

«El czar de Rússia, Alexandre, sense esperar que es formulessin els tractats de Viena, va anunciar es el mes d'abril de 1815 la creació del Regne de Polònia. En 1816 Alexandre, rei constitucional de Polònia, concedia la constitució i unia per sempre aquest regne amb l'imperi rus. Poc va durar el paper del Rei constitucional al Emperador de Rússia, ja que el poble que treballava àrdidament per la seva llibertat va retirar la confiança en el seu rei, abans de la mort del primer, el propi Alexandre que morí en 1825.

«El seu germà Nicolau, hereter dels tronons de Rússia i Polònia com Emperador i Rei respectivament, va trobar-se amb l'actitut contrària dels difunts de la Dieta en 1830. En Novembre del mateix any el polonesos varen sollicitar del Czar l'engrandiment de Polònia, el respecte a la constitució, la llibertat i la publicitat en les discussions de la Dieta i altres justres millores. Nicolau va indignar-se contra aquells súbdits que s'atrevien a posar traves a la seva *llegítima sobirania*.

«El poble humiliat va agafar les armes; mes, després de vuit mesos de lluita, va sucumbir Polònia, perdent Constitució, ministeri, etc., seguint després per a més càstic, la confiscació de bens, i innombrables deportacions a Sibèria.

«No podien olvidar els polacs el seu passat de glories ni podien ofegar l'esperit nacionalista de la seva ànima. L'any 1860 i 1861 varen volguer celebrar processons i honres fúnebres en recordança de la campanya de 1830 i 1831 i el sanguinari governador de Varsovia va ordenar fortes càrregues caballeria, assassinant al poble que assistia en trajo de dol an aquells actes.

«En l'any 1863, després de sufrir innombrables persecucions, tan grosses que acabaren la paciència d'aquell suferit poble, va tenir lloc una insurrecció reprimida i ofegada amb totes les violències.

«El primer de gener de 1864 evaluava el *Journal Oficial* el nombre de víctimes en més de 50.000. (19.860 morts i 31.573 deportats).

«Mercès an aquesta terrible i sagrant repressió els Ministres del ales-

hores Emperador de Rússia, Alexandre II, podien repetir la frase del general Sebastiani en 1831: *La pau regna a Varsovia*.

«Així va acabar Polònia, la nació que un dia contava 15 milions d'habitants, i si be no s'havia manifestat mai més amb les armes, no parava de demanar la seua independència com a suprema expressió de vida.

«Polònia, desventurada, per fi sembla arribar-te l'hora suprema de la deslliuració! Mes per dissort del món ha sigut precís que t'aixequessis entremig de la bogeria dels que un dia varen escullir-te per víctima de les seves ambicions. Sembla que Deu, en els seus alts designis, ha volgut enlairar-te com auriolada donzella màrtir per a que la teva presència avergonyeixi als que havien sigut els teus butxins, donant-los lloc, a l'hora, per que amb un acte de justícia regoneguessin les injustícies passades i pogués servir-los de penitència per alcançar el perdó de les antigues culpes!»

¿Què passa an el Marroc?

Això ocorre demanar davant aquella partida de coses que conta la revista catòlica madrilenya *«His de Paz»*. Escoltau-ho:

«No es el prurito del «efectismo» el que nos hace formular esta intrigante pregunta. Es el deseo de llamar la atención del público sobre algo que afecta profundamente a los intereses de España en aquella zona de nuestra acción militar. A nosotros han llegado informes muy fidedignos, suministrados en correspondencias particulares de amigos y prestigiosos individuos del elemento civil, eclesiástico y militar, pintándonos con negros colores la situación moral de aquella región y singularmente de nuestro ejército. Con motivo de la guerra, y por otras razones que no es del caso enumerar, ha emigrado de toda la Península, y sobre todo de las provincias meridionales una enorme avalancha de gente maleante y corrompida hacia las posesiones del norte de Africa, donde hallan fácil el cultivo hasta el desenfreno de todos los vicios e inmoralidades. Melilla, Larache, Alcázar, son en lo moral una inmensa cloaca de pestilencia inaguantable — «Logré — dice uno de nuestros amables comunicantes — ser destinado a Arcila, en donde se hace vida de campamento, pues la ciudad se halla a unos tres kilómetros de aquel, y francamente, para el que tenga «estómago» delicado no resulta leve esta ventaja de estar alejado de la ciudad, pues lo mismo la de aquí que las de Larache y Alcázar son pudrideros del cuerpo y del espíritu, en donde hay que estar en roce constante con gente chula y prostituida, procedente de las cercanas provincias de España, mucho más peligrosa y de cuidado que los indígenas bárbaros de la montaña. Estos elementos insanos en contacto con los moros los corrompen y degradan más todavía. Venimos a implantar una civilización cristiana y española entre los musulmanes, y lo único que se les enseña son los vicios y el libertinaje.

«Los hospitales están abarrotados de enfermos de paludismo y de enfermedades vergonzosas. Las enfermerías que se habilitaron por falta de sitio en los hospitales están llenas también, y los campamentos debieran cambiar su nombre por el de hospitales. Si a este estado de cosas no se pone remedio, Marruecos será la tumba de la juventud española.»

«Y no seguimos copiando más para no acumular más neguras sobre el cuadro. Pero no queremos dejar en el tintero un pormenor que explica en buena parte la razón de lo que allí ocurre. Nos aseguran personas que están bien

enteradas de ello que, lo mismo en el interior de las poblaciones que en los campamentos, se está desarrollando hace tiempo la más horrorosa e infame propaganda de libros, folletos, novelas y revistas pornográficas, sin excluir las más hediondas, las cuales cunden de mano en mano entre nuestros soldados, que las devoran febrilmente, envenenando sus almas y sus cuerpos con el virus sensual que rezuman tales publicaciones. Carros y vagones enteros se reparten a diario de literatura burdesca, con que entretiene sus ocios nuestro ejército. Nos duelen las bajas que le producen las espingardas de los rifeños; pero cuánto más numerosas y más lamentables son las producidas por esa literatura oscura que aniquila en el soldado, al mismo tiempo que el vigor físico, los ideales de espíritu y todas las energías morales. Nosotros llamamos la atención de las altas personalidades que deben vigilar por el bien y poner eficaz remedio a tan deplorable estado de cosas.

Noticies de sa guerra

Arribades dia 16

—L'ofensiva franco-inglesa an el Somme topa amb grosses dificultats. Desiara avens qualque mica. Aqueis dies han presos ets inglesos es poblets fortificats de Beaumont i Hamel i diuen que feren 4.000 presoners.

—An es russos los toca recular devers es Càrpats amb su fua que duen alemanys i ungaresos.

—Es rumans e-hu fan de tot per parar clot a alemanys, austriacs, búlgars i turcs, però casi sempre cauen devall i es contraris los reprenen i espemollen terreny.

—Es búlgars-alemanys han arriba a treure el compte de tot lo que trobaren a Constanza de Rumania i que se'n apoderaren: 30.000 tonellades de petroli, 27.000 tonellades de benzina, 17.000 tonellades d'oli mineral i gran cantitat de blat, sucre i café.

—Es submarins alemanys devers la Mar del Nort no paren d'aonar naus i vapors aliats i neutrals que duen contrabàndol de guerra. No posam es noms per no alargar massa.

—A França falta carbó a les totes. Es mateixos diaris francesos e-hu atribueixen a que es submarins alemanys tiren a fons es vapors que duen carbó a França. ¡Mirau! ¡i noltros que creiem que no los era res an ets aliats que es submarins tirassen a fons es seus navilis! ¡Com han dit tant que Alemanya havia fets ets ous en-terra amb això des submarins!

—Es mateixos telegrames oficials francesos regoneixen que ets alemanys han obtengudes ventatges an es nord i an es sur des riu Somme i devers es bosc de St. Pierre i Preseire.

—Segueixen es polacs manifestant gran satisfacció per haver Alemanya i Àustria restablida Polònia com Estat, mentres que ets aliats en taien claus i el dimoni los se'n du perque massa comprenen que tal restauració de s'independència de Polònia los és un mal cop.

—De Suïssa telegrafien que Alemanya ha enviats quatre submarins a Turquia per que naveguin per dins es Mediterrani i dev-tesquen es navilis contraris i passin an el dimoni sa xerxa metálica que ets inglesos sembla que han posada a s'estret de Gibraltar per capturar submarins.

—Es generalíssim búlgar Jekow ha declarat que s'exercit búlgar millora i reprén de cada dia i amb més coratge que mai; que ets estols servís que lluitaven dins la Dobrudja (Rumania) són romasos esveïts; i que es rumans, per bé que fassen, no aturaran ets exèrcits austro-alemanys-búlgars.

Arribades dia 17

—Alemanya i Àustria han dispost que se form sa *Dieta* o Corts de Polònia, composta per ara de 70 diputats, fets per elecció, i aqueis elegiran es Consei d'Estat que se compondrà de vuit Conseiers, elegits pels 70 diputats, i quatre elegits p'el Governador que presidirà es Consei, que comandarà en totes ses coses d'importància, impostos, emprèstits i demés carro-portal. Es debats de sa Dieta seràn, naturalment, en llengo polaca.

—Confessa es diari anglès *Daily Telegraph* que ets alemanys han travessat es grandíós riu Danubi devers Cernavoda, lo qual constitueix un mal cop grossíssim p'el rumans.

—Es diaris de Paris *Le Temps*, *Le Figaro*, *Le Gaulois*, ataquen fort es Govern francès donant-li la culpa de que totes ses coses se siguen posades tan cares dins França; i diuen que, havent-los ets alemanys presos tants de wagons, ses companyies ferro-variaries franceses en comandaren 35.000 de wagons a Amèrica, i només n'han enviats 2500 es constructors americans; i aqueixa falta de wagons dificulta una cosa de no dir es transport de merques i concert dins França.

—An es castell de Raperssiwien (Suïssa) una gran multitud de polacs celebraren gran festa aqueis dies per sa restauració de s'independència de Polònia, alabant ferm Alemanya i Àustria per això. Hi hagué Missa solemne, discursos patriòtics i càntics.

—El Papa ha enviades 10.000 liras (pessetes) p'el qui sortiren nafrats de sa bombetjada de Padua per part d'ets aviadors austriacs, i ha dit que estava mal-fet es bombetjar ets aviadors ciutats no fortificades, siga qui siga que les bombeig. I com això hu fan tant ets aliats com es contraris d'ets aliats, que trega qualsevol se conseqüència.

—Ets alemanys insisteixen en que això de dur-se'n ells belgues a Alemanya, lluny d'esser per fer mal a Bèlgica, és per fer-li bé, per donar menjar an es belgues i que no hi haja de reinar sa fam. Sembla que es Govern alemany socorr cinc centes cinquanta cinc mil dones, cent coranta sis mil al-lots, i ja hi ha distribuïts coranta sis milions de francs. A Bèlgica hi ha un milió d'homos, dones i al-lots que viuen d'almona per motiu de que Inglaterra no deixa entrar a Bèlgica per mar primeres materies per s'industria ni deixa embarcar es productes de sa fabricació belga. Inglaterra fa tot això per fer mal a Alemanya, però sa més nafrada resulta Bèlgica. Així està sa cosa.

Arribades dia 18

—Ets aviadors francesos i inglesos volaren partdamunt Ostend (Bèlgica) hi a nollaren bombes i hi mataren 39 belgues. ¿No és ver que és tot una fantasia això? Però això no és cruel ni seuvatge perque... perque hu han fet ets aliats. Si tenen sort d'esser ets alemanys!

—Segueix la França passant gran fretura de carbó. A Versailles han haguda de tancar sa fàbrica de gas per falta de carbó. La gent se fa llum es vespres amb llumetes de petroli. Per fer gas acetilè, es carbur està massa car.

—S'idea de francesos i inglesos era de rompre es front alemany an el Somme; però no hu han conseguit encara, per més que hi han palanquetjat i que hi han perduts més de sicents mil homos.

—Es Govern d'ets Estats Units ha rebut contesta des seu Ambaixador a Berlin sobre sa contestació des Govern alemany referent a lo de dur-se'n es treballadors belgues a Alemanya. Es Govern alemany ha contestat que los se'n hi du per donar-los feina i remeis

per menjar, veent que eren tants i tants es qui no anaven de feina i volien que los mantenguessen de franc, fent mal an es pobres de solemnidad que no poren fer feina, que són es qui tenen dret a no fer-ne.

—A Itàlia també va ben acassat es carbó. Se veu que qualque cosa han conseguit es submarins austriacs i alemanys dins es Mediterrani.

Telegrafien de Londres que es Ministre d'Estat anglès, dirgint-se an es de Nort Amèrica, ha confessat que es submarins alemanys han tirats a fons 262 bucs (73 inglesos, 123 de ses altres nacions aliades i 66 de neutrals). ¡Veïes si hu paga!

—Una revista tècnica de Roma diu que es torpells o projectils, de fabricació italiana fan fetxada perque estàn mal fets, lo qual s'ès comprovat una partida de vegades amb sos focs que sa flota italiana a tenguts amb sos austriacs.

—Segueix a França sa falta de wagons per dur concert i pertret d'una banda a s'altra. Hi ha fàbrica de municions que ha hagut de parar perque no li poren dur es metalls que ha mester, tants són es wagons que ets alemanys els han presos.

—Telegrafien de Ginebra (Suïssa), come prova de sa mortandat de francesos que hi ha an el Somme, que es Regiment 8 de sa 2.ª Divisió francesa en dos dies tengué 600 morts i 900 ferits. ¡Santa Bàrbara gloriosa!

—Es submarí mercant *Deutschland* dia 17 estava a punt de saupar àncoras de Nova York, ben estibat de bon concert, que Deu sab lo que val.

Arribades dia 19

—Una partida de diaris italians fan una campanya ben acorada contra Inglaterra i l'acusen de quatre coses:— 1.ª De que allarga sa guerra per fer acabar es menuts a Alemanya i també a ses altres nacions aliades (França, Itàlia i Rússia).—2.ª Que Itàlia, per fogir de s'influència alemanya, ès caiguda baix de s'influència inglesa, que li xucla tota sa llecor.—3.ª Que Inglaterra fa dur tot es pes de sa guerra an es seus aliats.—4.ª Que Inglaterra fa un gran negoci amb sos diners i ses mercancies.

—An es port rus d'Arkàngel hi ha hagut un esclafit tan ferest que tot feu flamada. Se feren estelles a l'aire set vapors estibats de municions, botint bossins de ferro grossíssims més de 700 metres lluny; trenta set magatzems s'esbucaren, fent-se un claper. Dugueren 763 ferits an ets hospitals. Sa Censura no ha deixat dir es morts que hi ha haguts. ¡Deu mos quart de desgracies!

—Per esser elegits diputats de Polonia ha dispost es Governador General que han de parlar es polac.

Arribades dia 20

—S'explosió o esclafit des port d'Arkàngel ha ocasionades 530 morts. Sa causa fong un submarí alemany que envesti es vapor *Baron Driosen* carregat de municions i el feu esclafir, i llavò s'esclafit d'aquest motivà s'esclafit d'una partida més de vapors que hi havia su ran, carregats igualment de municions.

—De París telegrafien que ets aliats han pres Monastir (Servia). Ets alemanys diuen que Monastir no té cap importància estratègica.

—De St. Petersburg telegrafien que es russos han fet caure un zepeli fent presoners es 22 tripulants que duia amb dos canons, tres ametralladores i trecents kilos de bombes.

—Alemania tracta de posar es *servici civil* obligatori per tothom de 16 anys fins a 60, això ès, que tothom, homos i dones, hagen de servir s'Estat allà on los hagen de mester, no

precisament an es camps de batalla, sino an es diferents servicis a que s'Estat ha d'atepre, a fi de porer aprofitar tota sa força que sa nació té. Molts de diaris francesos, com han sabut això, han dit que tal idea d'Alemania demostra que aqueixa nació ja està a ses derrereres i que ès una candela que pren es blau; pero *Le Temps* de París diu que ès una grossa equivocació suposar una tal cosa, perque diu que Alemanya mai espera sa derrera hora per resoldre ses questions, sino que se prepara amb temps, com succeï amb allò des queviures, que, com comensà Alemanya a reglamentar es seu consum, es diaris aliats mogueren gran lulea, figurant-se que era que Alemanya ja havia acabats es menuts que s'hauria d'entregar per fam; lo qual resultà ben fals, i totes ses nacions aliades han acabat per imitar i copiar Alemanya, reglamentant es consum des queviures.

—Es polacs residents a Berna (Suïssa) han celebrada sa restauració des Reine de Polonia, fent una gran funció relligiosa amb un entusiasme fora mida.

—Telegrafien de La Haya (Holanda) que Rússia no se troba en condicions de poder ajudar gaire a Rumania perque ses tropes que tenia foguetjades casi totes feren ui amb sa ofensiva d'En Brussiloff, que no reparà a fer-los fer cuec amb tal de triumfar. Ses tropes romangueren esveïdes, però senza triumfar. I no ès sols això, sino que Rússia també passa gran fretura de municions, perque es submarins alemanys han capturats es viatges de municions de Nort-Amèrica. Vaja! se veu que així mateix serveixen de qualque cosa es submarins senyors aliats!

—Amb tant com han volgut suposar es diaris aliats que Venizelos s'ho feia tot seu a Grecia, resulta que just ha poguts aglapir tres mil voluntaris. Així hu escriuen d'Atenes a *Corriere della Sera*, diari italià, i li fan avinent que vagen alerta a confiar massa d'En Venizelos, si no se'n volen dur qualque porro que los fassa veure estels de bell de dia.

—El Papa ha escrit an es Bisbes ort-americans per que repleguin donatius per socórrer es nins belgues que acaben primer es pa que sa talent.

—An el Somme segueixen ets alemanys amb inglesos i francesos, aquesta ès teua, aquesta ès meua—un cop reculant uns i avensant ets altres i.... vice-versa. ¡Quin batre, Senyor!

Arribades dia 21

—Diuen de Viena que ets austriacs han derrotats es rumans an es pont de sa carretera de Pedreal, fent-los 2000 presoners; però encara ès estat més ferest p'es rumans devers la Valaquia, que ets austriacs són arribats fins a sa via-ferrea de Warsi-Urecha a Griveues i los han presos 189 oficials i denou mil soldats i un pertret de guerra que no ès de dir.

—A Inglaterra es paper s'ès posat caríssim causa de sa guerra; així ès que es periòdics han pujat es preu de suscripció i escapsades moltes de fulles, tantes com en tenien casi tots.

—A França passen gran fretura de carbó. *Le Temps* diu que aumenten ets emperons per comprar-ne per ses fàbriques d'electricitat; que a molts de pobles per amor d'això es vespres estàn a les fosques. I s'altre gran diari de París *Le Figaro* diu que si no posen remei an això des carbó, França no porà sostenir sa seua organització militar.

—A Dublin (Irlanda) han descuberta una greu conspiració contra es domini anglès.

—Pareix que hi ha mar de fondo entre Inglaterra i Nort-Amèrica referent a ses *lístes negres* ingleses, que vertaderament son inaguantables.

—Es diari *Monitor de Polonia* fa a sebre sa constitució de s'exercit nacional polac, i diu que se crearàn unitats d'infanteria, cavalleria i companyies d'ametralladores. S'hi apunten molts de voluntaris.

—Ses Potències aliades han reclamat devant es Govern de la Xina contra es periòdics xinencs, que sembla que en diuen an ets aliats per salar.

—An el Somme ets inglesos havien pres an ets alemanys es poble de Grandecourt, i ets alemanys los ho han tornat prendre.

Arribades dia 22

—S'esclafit des port d'Arkàngel (Rússia) no sols feu volar tots es vapors que duien municions, sino que anaren a fons vint naus de vela. Es vapors que esclafiren sumaven vint i set mil tonellades. Ses municions que explotaren vellen vuitanta milions de francs. Ses fàbriques veinades sufriren perjuis per quinze milions; dins es magatzems se cremaren 20.000 bales de cotó.

—A Suïssa s'opinió pública s'aszentúa de cada dia més contra ses Potències aliades perque exigeixen que Suïssa no consumesca ni accepti res d'Alemanya. Es govern federal ha dit en rudes que no està conforme i que negú el pot obligar a anar contra ses seues conveniencies. Es diari *Burd* diu que ses pretensions d'ets aliats envers de Suïssa són tan exagerades, que no se'n troben de consemblants dins tota s'història de Suïssa. Un diari de Basilea diu que Suïssa està ben resolta a assegurar es drets de sa seua industria i a no permetre que negú la perjudic baix de cap pretext. *Le Journal* de Ginebra diu que sempre ha sentides simpaties p'ets aliats, però que rebutja i reprova ses pretensions d'aqueis respecte de s'industria Suïssa; i que sa conducta d'ets aliats sembla feta aposta per donar sa raó an es germanòfils, que son tants i tants dins Suïssa.

—An es Parlament francès hi ha haguda una sessió borrascosa per que es Govern demanà sa quinta de l'any 1918 per comensar a instruir es reclutes. Molts de diputats s'alsaren en contra; però a la fi sa majoria votà allò que es Govern demanava.

—An es rumans la cosa los diu tort ferm. A certes bandes, sa població civil preu part an sos combats veien que s'exercit fa flaca.

—Ets italians segueixen devora Goritzia donant-les-se amb sos austriacs, avui avensant una mica, demà reculant.

Arribades dia 23

—Se confirma sa derrota des rumans devers la Transilvania. Esbronearen ets austro-alemanys per la Valaquia (Rumania) cap a Campolung, i dia 17 se feren 25 kilometres envant cap el sur de Torre-Rotja, a on es rumans dia 18 no pogueren resistir s'empenta d'ets alemanys i hagueren d'abandonar es camp i totes ses seues posicions per no esser-hi demés, romanent derrotats de tot.

—Es diaris de Suecia donen per bona sa restauració de s'independència de Polonia, que sols serà efectiva si Rússia surt derrotada. No tenen que esperar res es polacs des russos, en no esser vexacions, diuen es diaris suecs.

—Ers aliats no deixen passar casi cap noticia de Grecia, sobre tot ses que no los són favorables. ¡Quins aliadors!

—A França van acassades de tot ses patates. An es mercats de París costa molt de trobar-ne.

—Aumenta de cada dia més sa fretura de carbó dins França. Ses fàbriques de gas i de electricitat moltes d'

elles estàn aturades o just poren fer feina poques estones.

—Telegrafien de Suïssa que arriben noves d'Itàlia de que sa situació del Papa ès de cada dia més difícil per amor de s'actitut que es Govern ha presa darrerament. Corre se veu de si el Papa se veurà precisat a anar-se'n de Roma i fins d'Itàlia. Senyalan Espanya come lloc més segur per la Santa Seu fins que s'acab sa guerra.

—Telegrafien de París que Alemanya vol declarar reino independent la Lituania (un tros que va prendre de Rússia), perque formi part de s'Imperi Alemany, com Baviera, Saxonia, Wittenberg.

—S'almirall francès Dartigne feu avinent an ets Embaixadors d'Alemanya, Austria, Turquia i Bulgaria que buidassen d'Atenes dins 48 hores; però ells contestaren que no li regoneixien cap autoritat dins Grecia, a on no hi ha més autoritat que sa del Rei Constantí. S'almirall acudí an aquest per que fès buidar aquells, però ni el Rei ni es seu Govern e hu han volgut fer.

—L'Emperador d'Austria s'ès posat molt malament de salut, i l'han combrerat i extremunciat.

—L'Emperador d'Austria Francesc Jusep ha entregada l'ànima a Deu (dia 21 a les nou de la nit). Al cel lo vegem. Amèn! Tenia 86 anys i n'ha reinats 78.

Pregaria

Deu meu, vos que de la vida
posseiu lo ric tresor,
donau vida a lo meu cor!

Vos que sou de cel i terra
la més segura alegria,
alegrau l'ànima mia!

Vos que sou la ciencia pura,
infinit i omnipotent,
dau-me un clar enteniment!

I en tota via que dega
dins lo mon atravessà,
no'm deixeu mai de la mà.

PERE D'A PENYA

Noticies de Manacor

Sembla que no vol ploure de bon de veures, i tan necessari com ès. Ja seria hora d'haver sembrades ses faves. N'hi ha qualcun que ja en té de nades, no gaire. I encara hi ha bandes que no hi ha plogut d'abans de s'estiu, coma Felanitx i endrets veinats. Deu fassa que ploga prest a voler si convé. An es parèixer hauria de ploure a talabaxons.

Divenres, dissapte i diumenge passats feu una ventada feresta, com poques n'hàgem vistes; arregussava teulades, tombava abres, parets, e-hu estamanetjava tot. Deu mos alliber de tals desgracies.

Ses matances van en raure, i es porcs grassos, naturalment, paguen la festa. I hu paga enguany matar-ne amb lo cars que van, a més de 15 pessetes sa rova.

Veim demunt es diaris que han concedida sa Creu de Elisabet la Católica a D. Francesc Gomila, Bal·le de Manacor. Tot li sia en hora bona.

Sa Diputació acordà aqueis dies remetre an el Sr. Bal·le de Manacor es projecte de reforma de s'allargament des carrer de Alfonso XII (passeig des Carril); que en tan arribar fins a sa vinya de la Contessa. ¡Amèn que s'umpli de cases tot allò!